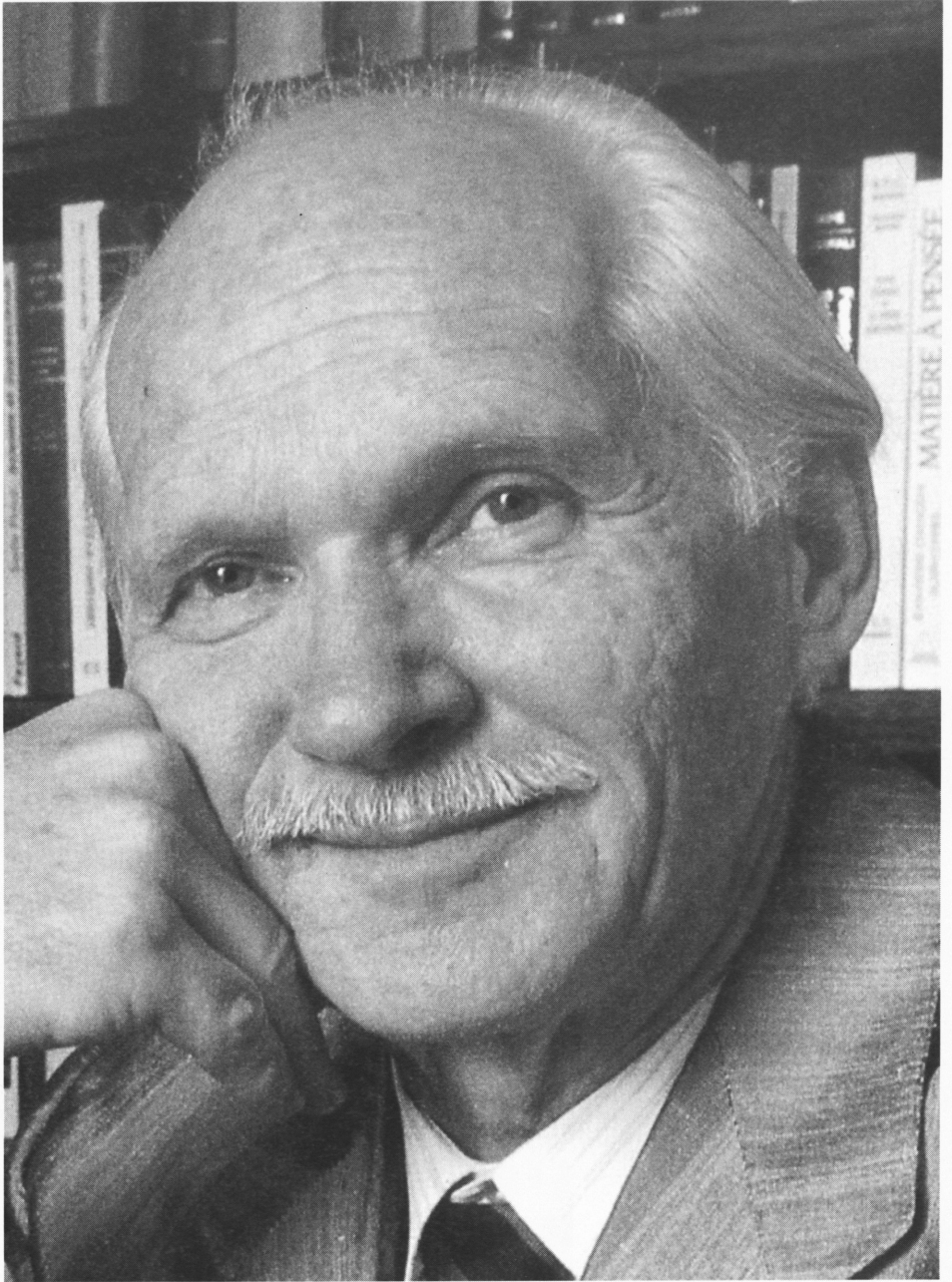

MIRKO DRAŽEN GRMEK
(1924.-2000.)

Prof dr. sc. Mirko Dražen Grmek, svjetski je poznat znanstvenik - povjesničar znanosti i povijesti medicine. Rođen je u Krapini 9. siječnja 1924., a preminuo u Parizu 6. ožujka 2000. Studij medicine završio je na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1951. Doktorat medicinskih znanosti iz područja povijesti medicine stekao je na istome sveučilištu 1958., dok je doktorat filozofije stekao u Parizu 1971. Počasni je doktor klasične filologije (Lausanne, 1987.) i povijesti znanosti. (Bologna, 1998.).

Mirko Dražen Grmek organizirao je i vodio prvu Akademijinu jedinicu za istraživanje povijesti medicine (1952.-1960.), današnji Odsjek za povijest medicinskih znanosti, a zatim prvu Akademijinu jedinicu za istraživanje povijesti znanosti - Institut za povijest prirodnih, matematičkih i medicinskih znanosti u Zagrebu (1960.-1963.), današnji Zavod za povijest i filozofiju znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Niz godina predavao je uvod u medicinu na Medicinskom fakultetu u Zagrebu, gdje je godine 1954. habilitiran za docenta, a godine 1960. izabran za profesora povijesti medicine. Također je predavao uvod u stomatologiju i povijest stomatologije.

U razdoblju od 1962. do 1973. radi kao suradnik Nacionalnog centra za znanstvena istraživanja u Parizu (Centre National de la Recherche Scientifique) i kao profesor gost u Kaliforniji. Od 1973. profesor je povijesti bioloških znanosti i medicine na Školi visokih studija (Sorbonna) u Parizu. Bio je i gost profesor na sveučilištima u Berkeleyu, Los Angelesu, Cambridgeu (Mass.), Ženevi, Lausanni i Rimu. Također je bio ravnatelj Međunarodne škole za povijest znanosti (Napulj i Ischia, zatim Annecy, 1978.-1998.) i predsjednik Europskog centra za povijest medicine (Strasbourg, 1983.-1987.). Djelujući i radeći u inozemstvu trajno je zadržao kontakte s domovinom gdje aktivno sudjeluje u nastojanjima na unapređivanju nastave i promicanju znanstvenoistraživačkog rada, posebice na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti. O tome svjedoči i njegov kontinuirani rad na novim izdanjima udžbenika "Uvod u medicinu", kao i radovi objavljeni u Akademijinim publikacijama i izdanjima, kao i sudjelovanja na znanstvenim skupovima u organizaciji naše Akademije. Godine 1991. dodijeljen mu je status - gost profesor Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Osim toga sudjelovao je kao nastavnik na poslijediplomskom studiju iz povijesti znanosti Sveučilišta u Zagrebu, koji je do Domovinskog rata održavan u Interuniverzitetkom centru u Dubrovniku. Ostao je trajno povezan s Akade-

Mirko Dražen Grmek

mijinim Zavodom za povijest i filozofiju znanosti u Zagrebu, sudjelujući na znanstvenim skupovima i znanstvenoistraživačkim aktivnostima toga zavoda.

Mirko Dražen Grmek dopisni je član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (od 1966.); bio je član Međunarodne akademije za povijest znanosti (tajnik 1971.-1981.; predsjednik 1981.-1986.); potpredsjednik Međunarodne unije za povijest znanosti (od 1997.); prvi je predsjednik *Almae Mater Croaticae Alumni* u Parizu (1991.-1992.). Bio je začasni član Međunarodnog društva za povijest medicine (1974.-1978.), Akademije za povijest zdravstvene kulture u Rimu (1965.), Američke akademije umjetnosti i znanosti (1994.), Hrvatske akademije medicinskih znanosti (1993.), Hrvatskog liječničkog zbora (1994.) i nekoliko kulturnih društava.

Laureat je Francuske akademije znanosti (1966.) i dobitnik Sartonove medalje, najvišeg međunarodnog priznanja na području povijesti znanosti (1991.). Dobitnik je odličja: vitez francuske Legije časti (1996.); odlikovan je redom Danice hrvatske s likom "Ruđera Boškovića" (1995.) i spomen plaketom "Luj Thaller" (1997.), najvišeg priznanja Hrvatskog društva za povijest medicine Hrvatskog liječničkog zbora. Dobitnik je hrvatske godišnje Nagrade za popularizaciju i promidžbu znanosti za područje biomedicinskih znanosti za godinu 1999.

Mirko Dražen Grmek autor je mnogobrojnih knjiga i rasprava s područja epistemologije, opće povijesti znanosti i povijesti medicine. Osobito su važna njegova istraživanja o Claude Bernardu i povijesti eksperimentalne metode istraživanja, o povijesti medicine, o bolestima u antičkome svijetu, povijesti AIDS-a te o prvoj biološkoj revoluciji. Znakovitost njegovih djela o tim problemima prepoznata je diljem svijeta, pa su njegove monografije o znanstvenim problemima, metodama znanstvenog istraživanja, naročito u području biomedicinskih znanosti - svjetski poznate, o čemu svjedoči i činjenica da su njegovi prilozi o tim temama, pisani izvorno na francuskome jeziku, prevedeni na engleski, talijanski, ruski, japanski i hrvatski jezik. Temeljeni na vrhunskoj znanstvenoistraživačkoj metodologiji i stručnosti, kao i bogatoj erudiciji, ta su djela omogućila da široki krug znanstvenika i javnosti upozna najnovija postignuća na polju proučavanja povijesti medicine i povijesti znanosti.

Mirko Dražen Grmek je prvi u proučavanju povijesti masovnih bolesti uveo pojam patocenoza. Njegove knjige o bolestima antičkoga doba u osvit zapadne civilizacije i o povijesti AIDS-a na primjer, približile su javnosti poznavanje povijesti bolesti kao bioloških fenomena od razine paleopatoloških istraživanja do najsuvremenijih dijagnostičkih metoda, kao i poznavanje socioloških, kulturoloških i opće povijesnih odrednica pojavnosti bolesti u povijesti čovječanstva - posebice onih koje su se javljale u epidemijskim i pandemijskim valovima.

Osim u području svoje matične discipline - medicine, napisao je izvorna, danas već klasična, svjetski poznata djela iz područja prirodnih znanosti i povijesti. Jedan je od rijetkih znanstvenika koji je posebnu pozornost posvećivao popularizaciji znanosti. U Akademijinim izdanjima i edicijama objavio je velik broj kapitalnih djela, monografskih izdanja, studija, rasprava i bio-bibliografske priloge obuhvativši rukopisnu građu i tiskane monografske publikacije s područja medicine, filozofije i prirodnih znanosti. S gledišta nacionalne povijesti znanosti

od neprocjenjive su vrijednosti njegovi radovi i studije o prinosima hrvatskih znanstvenika u povijesti i filozofiji znanosti kao i u području povijesti medicine. Na svjetskoj je razini zaslužan za promicanje istine o dubrovačkom podrijetlu najpoznatijeg europskog liječnika s kraja 17. i početka 18. stoljeća Đure Armena Baglivija, kao i niza drugih uglednih liječnika, stručnjaka i znanstvenika koji su rođeni ili su živjeli i djelovali na geopolitičkim prostorima današnje Hrvatske kroz povijest.

Njegova osobito bogata bibliografija broji preko 1500 naslova. Mirko Dražen Grmek autor je i koautor 55 knjiga, oko 350 članaka i rasprava objavljenih u časopisima, zbornicima radova i serijskim monografijama, bio je urednik 20 knjiga, 4 enciklopedije i nekoliko biografskih leksikona. Napisao je oko 550 enciklopedijskih natuknica, 500 recenzija i prikaza knjiga, oko 150 naslova različita sadržaja. Bio je glavni urednik *Medicinske enciklopedije* (1967.-1974.) i *Encyclopédie internationale des sciences* (1969.-1973.), glavni urednik *Liječničkog vjesnika* (Zagreb, 1954.-1958.), *Archives Internationales d'Histoire des Sciences* (Paris, 1962.-1972.) i *History and Philosophy of the Life Sciences* (London, od 1979.).

Zaslužan je za promicanje istine o Hrvatskoj, posebice u doba Domovinskoga rata, kada je javnim nastupima, člancima i knjigama, temeljenim na vlastitim originalnim istraživanjima upozoravao na fenomen etničkog čišćenja, memoricida i genocida Hrvata. Na primjer monografije: *Le nettoyage ethnique*, Paris, 1993., *Etničko čišćenje*, Zagreb, 1993.; *Le revoltes de Villefranche*, Paris, 1998.; *The abilities of total war* (1992., članak), *La démocratie européenne à l'épreuve de la guerre contre la Croatie* - odjeci u stranom tisku (1991., analitički članak) itd.

Djelatnost prof. dr. sc. Mirka Dražena Grmeka na području znanosti, enciklopedistike i leksikologije bio je razlogom što ga je Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti na prijedlog Razreda za medicinske znanosti, koji su jednoglasno podržali Razred za društvene znanosti, Razred za matematičke, fizičke i kemijske znanosti i Razred za prirodne znanosti, bila predložila za dodjelu Nagrade u području biomedicine za godinu 1999. za popularizaciju i promidžbu znanosti, koja mu je postumno dodijeljena ove godine.

Biserka Belicza